

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԱՍԳԻՐ
ԵՒ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՑՈՒ
ՆԻԿ Մ. ԹԻԻԼՊԷՆՃԵԱՆ

ԳԻՆ 20 ՓԱՐԱՅ

ԽՄԱՍԳՐԱՑՈՒՆ

Ղաթիկա Բէրէմպէ Բաղար
Իրաւ Խանի դէմը Պաղար փո-
ղոյ Թիւ 14

Կ. ՊՕԼԻՍ 46 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Հայրենիք և Մէճմուա խափանեալ թերթերուն խմբագրաց Տրապիզոնէն վերադարձը երեկուան թուով ծանուցինք, այսօր ալ նոյն ծանուցեալ դէպքին առթիւ մեր կարծիքը կ'ուզենք յայտնել:

Այս դէպքն առաջին անգամ երբ հրատարակուեցաւ հոս, բնիկերցողը կ'ընէին հարկաւ թէ դոցա խմբագիրներն Բ. Դուռը կանչուելով խստիւ յանդիմանուեցան թէ՛ Տըպազըր վսեմ. վերատեսչին և թէ՛ Բարձր. Մեծ Եպարդոսին կողմանէ, որպէս թէ Ժողովուրդը գրգռելու նպատակաւ այսպիսի կեղծ լրոյ մը արձագանքն եղած ըլլալուն համար. մինչև իսկ յիշեալ խմբագրաց այս սրարքը երկրին դէմ դաւաճանութիւն մը համարուելու չափ ոճիր մը նկատուելով, 'ի պատիժ' թերթերնին խափանուեցաւ և իրենք ալ պահ մը ոստիկանութեան դուռը բանտարկուելու զրկուելով, վերջէն ալ ընդ հսկողութեամբ և ձերբակալման վիճակի մէջ Տրապիզոն դըռնուեցան, ոստիկանութեան կողմանէ կարգեալ յատուկ տեսչի մը միջոցաւ կատարուելիք քննութեան իրենք ալ անձամբ ներկայ գտնուելու, անշուշտ այն նպատակաւ որ այդ խմբագիրներն ալ իրենց աչքը տեսնեն ու համոզուին իրենց հրատարակած դէպքին ստուծեանք վերայ: Չեմք ուզեր աստանօր վերոյիշեալ խմբագրաց' նոյն իսկ Բ. Դրան մէջ կրած խոշտանդանաց խօսքը բնիկ գիտնալով թէ այս վերջին անտեղի դէպքը, որ ստորին պաշտօնաւարաց ձեռօքը կ'գործուէր, սքանչելի հասկացողութեան մը ցաւալի հետեանքն եղած էր, սակայն թերթերուն խափանման և լրագրագրաց ալ Տրապիզոն զրկուելուն միջոցներն, որք կառավարութեան գիտութեամբն ու հրամանաւր ի գործ

դրուած էին, բաւական են ցոյց տալ թէ դոցա հրատարակած այդ լրոյն սուտ ըլլալուն վրայ համազում մը դոցացած էր կառավարական բարձր շրջանակաց մէջ:

Արդարեւ ժամանակը շատ փափուկ էր այն ատեն, երբ Պուլիարիոյ մէջ տեղի ունեցած բռնութեան դէպքերուն վրայ ամբողջ Անդղիա ոտք ելնելով ու բողոք բաժնալով, խաղաղութիւնը երկրին մէջ վերահաստատելու գործը կ'ընթացէր: Նէին, որոյ յաւորեց վերջէն Եօդատի բռնութեան դէպքը, և մինչև կառավարութիւնն այս դէպքերուն այնքան մեծ կարեւորութիւն չունենալը հասկցնելու կ'աշխատէր Եւրոպայի, որ թուրքիոյ ներքին կացութիւնը խորճելու սկիզբ էր, և ահա Տրապիզոնի բռնութեան դէպքին հրատարակութիւնը վրայ հասաւ, որ կառավարութեան համար ինքզինքն այս դէպքին առաջն ալ արդարացունելու մեծ հոգ մը յառաջ կ'ընէր: Սակայն ինչքան ալ փափուկ եղած ըլլար ժամանակը, դարձեալ և այնպէս սուրբ ամենատոյգ կ'պարտաւորուէր նկատել թէ, Բարձր. Մեծ մէտ Բիւշտի փաշայի կառավարութեան արդարասիրութիւնը չէր ներեր իրեն' որ այս դէպքին վրայօք տեղական կառավարութեան առանց որոշ տեղեկութիւն մ'ուզած և ըստացած ըլլալուն այդ դէպքն հրատարակող խմբագրաց դէմ այդ աստիճան խիստ և զսպողական միջոց մը ձեռք առնելու առաջնորդուէր:

Ուստի և մեր այս արդարացի նիւթագրութիւնը իրաւունք կ'տայ մեզ հաւատալու, որ Տրապիզոնի դէպքը երևան ելնելուն պէս կեղծանական կառավարութիւնը հեռագրաւ տեղեկութիւն ինքրած, և պատասխան ստացած ըլլալ տեղական կառավարութեան թէ այդպիսի դէպք մը բնաւ տեղի չէ ունեցած: Որոյ վրայ վստահացեալ կեղծոտեան կառավարութիւնն ալ իրաւունք կ'ունենար այդ խիստ միջոցներն ձեռք առնուլ յիշեալ խմբագրաց

դէմ, զանոնք մինչև մէկ աստիճան մ'ալ երկրին դաւաճանները նկատելով:

Սակայն նոյն իսկ կառավարութեան ձեռօք բացուած քննութիւնէն յայտնուած է, ինչպէս կը յուսամք իրաւամբ, թէ այդ դէպքը այնքան կարծուածին չափ սուտ և անտեղի չեղած ըլլալով, յիշեալ խմբագիրներն ալ ոչ թէ քովերանուն կեղծ լուր մը հնարելու դաւաճանութիւն մը գործեր, այլ գաւառական գեղձմանց բարձմանը համար աւելի ազդեցական միջոցներ ձեռք առնուելու հարկը յայտնելով և կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելով երկրին ծառայութիւն մը մատուցեր են:

Ինչու որ թէ լրագիրք այդ դէպքն հրատարակած չըլլային, յանդէսս կեղծոտեան կառավարութեան' այդպիսի և թերևս աւելի ծանր զեղծումներ շարունակուելու վրայ պիտի գտնուէին յիշեալ գաւառին մէջ, որոց ժամ յառաջ բարձմանը համար կառավարութեան ամեն ջանք ի գործ դնելն անուրանալի է, զեղծումներ' որոց դոյութիւնը նոյն իսկ մեզ: Սուլթան Համիտ Բ. ալ իւր դահն ելած առաջին օրէն ծանցած, իւր անդրանիկ հրովարտակին մէջ խստովանած, և դոցա անմիջական բարձունքն հրամայած էր, երկրին այժմու ենթարկեալ չարեաց և ազեալից բուն սխառնաւն' այդ զեղծումներն ըլլալ յայտարարելով:

Արդ այս դէպքին մէջ նշմարելի մէկ քանի գլխաւոր կետեր կ'ներկայանան մեր և ամենուն ալ ուշադրութեանը, զորո պատեհ առիթ կը համարիմք 'ի վեր հանել աստանօր:

Նախ, այսպիսի փափուկ ժամանակի և պարագայից մէջ, երբ Եւրոպա նամանաւանդ թուրքիոյ նախանձորդ պետութիւն մը, բժտիւրն գիր աչօք ու խոշորացոյցով նայել ակսած է Տաճկաստանի վրայ, որ փոքր պակասութիւն մը տեսնելուն պէս աշխարհ լեցնէ իւր բողոքոյ և

ամբաստանութեան ձայներովը, այսպիսի փափուկ և անձուկ ժամանակի մը մէջ կըսեմք, գաւառի մը կառավարիչը մինչև իսկ համարձակի խաբել կեդրոնական կառավարութիւնը՝ տեղի ունեցած դէպք մը—որ նկատողութեան առնուելու չափ ծանրակշիռ համարուեր է—իրեն անհիմն—և անտեղի տեղեկագրելով:

Երկրորդ, յիշեալ կառավարիչը, և կամ այլ ոք իւր պաշտօնակցաց, արդեօք տակից յառաջ նմանօրինակ դէպքերու մէջ քանի՞ քանի՞ անգամներ անպատիժ և չյայտնուելու կերպով խաբելու յաջողութեան կեդրոնական կառավարութիւնը, որ նախքան թաց յաջողութեան քաջակերպ այս անգամ ալ խաբել փորձելու ելնեն զայն, վստահ ըլլալով թէ բրածնին կամ գործածին զարձեւալ քովերնին պիտի մնայ:

Երրորդ, եթէ յիշեալ կառավարիչը իրօք անտեղեակ գտնուելով այդ անցած դէպքին, բոտ այնպէս տեղեկագրած է առ Բ. Դուռն, քանիցքս աւելի ծանր պատասխանատւութեան մը տակ կ'զտնուի այն ատեն, որ աչքին տակն անցած բռնութեան դէպք մը—որոյ դէմ Պօլիս բողոքներով կ'լեցուի—ինքն անկարող կ'լինի տեսնելու, հակառակ իւր պաշտօնին պահանջած ազարկութեանն ու փութալանութեանը:

Չորրորդ, թէ ինչքան արդեօք այսպիսի կառավարիչներ կ'զտնուին գաւառաց մէջ, որք կեդրոնական կառավարութեան քաղաքականութեանն ու բարի բարի գիտաւորութեանցը վրայ դադարաւ մ'անդամ չունենալով, կայտերական հրովարտմանն ու եղարդ ոստիան հրամանագիրներն ինչ պատգէր տրոր տան իրենց, դարձեալ և այնպէս իրենք իրենց գիտցածէն մաղիւ չափ չեղելու արամադրութիւն կամ ընդունակութիւն չունին, որով և կայսերական կառավարութեան յղացած ու գործադրել հրամայած բարի և հայրենասէր գիտաւորութիւններն ալ ամուլ և ապարդիւն մնալով կ'աւտապարտուին գաւառաց մէջ այսպիսի անուս և քրտհաճ իշխանութեան սիրահար գաշտօնաւորներուն ձեռքը:

Հինգերորդ և վերջապէս, ներկայ դէպքն բոտ բաւականին ցոյց կը տայ թէ գաւառական զեղծմանց վերայօք ստոյգ և ճշմարիտ տեղեկութիւններ ստանալու համար, կեդր. կառավարութեան մինչև ցարդ սովորաբար գործադրած միջոցը, այն է իրեն ներկայացեալ բողոքանաց կամ թաքրիւններուն ճշդութեան և ստուգութեան աստիճանը՝ տեղւոյն կառավարիչներէն «ինչայ» զրուեալմբ ստացուած տեղեկութեանց վրայ չափելը, անբաւական է այլևս, և թէ նշանակեալ զեղծմանց վրայ կեդրոնական կառավարութեան ձեռքը յաւակալէ քննութիւն մը բանալու նպատակ ձեռք առնուած միջոցը՝ ամենէն ապահով և գովելի միջոց մըն:

է, որով կտրելի կըլլայ գաւառաց ստոյգ կացութիւնն իմանալ, և կառավարիչներն իրենց թմրութեան և յանձնապատուութեան քնէն զարթուցանել:

Այս գէպքը, բայց ի վերոյիշեալ գիտողութիւններէն, ամեն ժամանակէն աւելի հիմայ կ'ըմարտէ սա ևս թէ, մեր ազգային խմբագիրներն ու ազգային վարչական իշխանութիւնը, որք թերեւ մինչև ցարդ յաւերաւի կ'բամբասուէին ու կ'զբրպարտուէին թէ իրենց անտեղի բողոքներովն, թաքրիւններովն ու հաւրատահարութեանց տեղեկագրերովն Բ. Դուռն տարապարտ գիտու ցաւ և զբաղանք մը պատճառելէ զատ ուրիշ գործ մ'ըրած չունին—, Օսմանեան Պետութեան—ոչ թէ չարակամ ժողովուրդը՝ ինչպէս կ'ըզնին ցոյց տալ մեզ, այլ—ամենահաւատարիմ հպատակ ժողովուրդ մը կ'ներկայացնեն, որք երկրին աղէտից և չարեաց դարման տարուելու և զեղծութեանն բառնալու հարկը տակէ քանի՞ քանի՞ տարիներ յառաջ Բ. Դուռն յայտնելու և սորա ուշադրութիւնը հրաւիրած ըլլալու որտի գոհունակութիւնն ունինայժմ և մեքինչպէս նաև մեր ազգ. իշխանութիւնը, բարեբաղդ կ'համարիմք զմեզ թէ եկած է այլ ևս ժամանակը՝ յորում դէպքերը պիտի ճշմարտեն Հայոց հաւատարիմ ժողովուրդ մ'ըլլալն և անկեղծութեամբ երկրին ու տէրութեան մատուցած ծառայութիւնը:

Հայ ազգն ասոր փոխարէն հաւատարապէս գործադրել առաջադրեալ քաղաքային իրաւանց մասնակցութեան և բարենորոգմանց վայելումէն զատ ուրիշ վարձատրութիւն մը չ'պահանջել, ինչու որ իր վրայ քսել ուղուած մուրն ու չարամիտ ամբաստանութիւններն հետզհետէ այս տեսակի միջոցներով սուտ հանելք՝ բաւական արդար փոխարինութիւն մը կ'համարի իրեն:

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

Մակուայի մէջ Ռուսիոյ կայսեր խօսած ատենաբանութիւնը կ'յիշեն անշուշտ ընթերցողք, որն որ առջի բերան զատեալով զրդուութեանը նշանն համարուեցաւ: Սոյն ազգեցութեանը ներքև Մօրնինկ Բօսթ թերթը—որ անգլ. կառավարութեան բերանը կը համարուի—Արեւելեան ինդոյն վրայօք գրած մէկ յօդուածին մէջ կ'ընայ ցոյց տալ թէ Չարին այդ ատենաբանութիւնը տեսակ մը յայտարարութիւն է զոր կ'ընէ Ռուսիա իմացնելու համար թէ ինքը դեսպանաւորութիւնը՝ արդեալ առաջագրութեամբ մը պիտի գայ, զոր եթէ մէս տէրութիւններն չը գոհացնեն, ինքք զինուղ վճռայն պիտի ենթարկէ զանի, ինչու որ Ռուսիա Գրքմի պարտութեան վրէժը լուծելու արիթ մը կ'փնտռէ, և ի-

րեն համար այդ վայրկեանն հասած կերելի:

Ս. Բէթերսպուրկի դահլիճը կըսէ թերեւ ինքնիրեն թէ Անգլիա այլևս չկրնար ապաւինիլ իւր վաղեմի գաշնակցին վրայ, ինչու որ Գաղղիոյ իր զօրութիւնը վերահաստատելու և ամրապնդելու ջանքէն զատ ուրիշ բան չկրնար մտածել, թէ Գերմանիա իւր ոյժը ապագային համար կ'պահէ, և Աւստրիա ալ մտքէն անգամ չանցնէր թուրքից պաշտպանութիւնն ինքն ուսանանելու: Այս կերպով Ռուսիա իւր գործելու ազատութեանը դէմ Անգլիոյ քաղաքականութեանէն զատ ուրիշ տեղ մը ու է արգելք չգտներ, և անգլ. ազգին զգացումներն ալ Պ. Կլաութօնի, Բարքի և այլ մէկ քանի ընդդիմադիր անձանց ըսածին, ինչպէս նաև մէկ երկու լրագրաց գրածին վրայ չափելով ու դատելով, կ'կարծէ թէ ինքն ինչ որ ընելու ըլլայ՝ Անգլիա ձեռքերը կ'ապած լով հանդիսաւոր պիտի մնայ:

Իսկ երբ այն վայրկեանը գայ հասնի—կ'յարէ նոյն կէս պաշտօնական թերթը—յորում հարկ ինի պատասխան տալ Ռուսիոյ մեզ ուղղել ուղած մարտահրաւերին, այն ատեն պիտի տեսնէ թէ ամբողջ ազգը իրեն մէկ անձ ստք պիտի ելնէ իրեն դէմ:

Անգլիացիք յօժար են Բ. Դուռն հպատակ քրիստոնէից պաշտպանութեանը և իւր կառավարութեանը ընդհանուր բարոյքմանը համար եղած ամեն անկեղծ և պարկեշտ առաջարկութիւն լսելու և քննելու: Բայց բնաւ չեն յօժարիլ ինքզինքնին մեկուսի պահելով թոյլ տալ Ռուսիոյ՝ որ Արեւելեան ինդոյն իր ուղածին պէս և իւր ժամանակը չափողը համեմատ լուծէ ու կ'արգայրէ:

Սակայն Լոնտոնից Մէմօրիալ Տիւրքիսթան թերթին ուղղեալ թղթ թակցութիւն մ'աւելի պող արեամբ կ'դատէ գործէ, յորմէ կը տեսնուի թէ անգլ. հասարակաց կարծիքը այն քան Մօրնինկ Բօսթի ներկայացուցածին պէս չէ:

Լորտ Պիքօնֆիլտ շատ յառաջ նետուեցաւ, կըսէ թղթակիցը, իսկ ազգը՝ այսօր կրցածին չափ ետ քաշուելու վրայ է...: Բայց վերջապէս որոշ յայտարարութիւններ լսուեցան, որք իրապէս հասարակաց կարծեացը հաւատարիմ արձագանքը կրնան համարուիլ: Սոյն է թէ, Տաճկաստան եթէ չուզեր ոչ զիջողութիւն ընել և ոչ ալ իրական երաշխաւորութիւններ տալ, պէտք կըլլայ այն ատեն թուրք Ռուսիոյ՝ որ Սերվիոյ սկսած գործն ինքը լմնցնէ: Չըլլայ որ հաւատամբ Լորտ Պիքօնֆիլտի գործածած «յիմարական և այլանդակ» խօսքերուն: Ասի եթէ ըլլայ՝ ասկէ «մենամարտութիւն» մը պիտի լինի Ռուսիոյ և Թուրքիոյ մէջ տեղը: Գերմանիա չպիտի պատերազմի, Գաղղիա ալ չպատերազմի երբ Գերմանիա չէ:

զոր կ'կենայ, Աւստրիա չհամարձա-
կիր կռուելու, իսկ մեք անգղիացի-
քաւ, Մեք ԲՆԱԻ ԶՊԻՏԻ ԾԵԾԿԸ-
ՌԻԻՄՔ:

Այս բլլալ կերևի անգղիացի ժո-
ղովրդից այժմու բուն, իրական և
բրիտանական կարծիքը, որ պատե-
րազմի ամեն հաւանականութիւն ի
բաց կը նետէ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 18 նոյմ. — Պէշկրատէն
կ'ծանուցանեն թէ Սերվիոյ նախկին
պաշտօնեայ Պ. Մարինովիչ Միլան
իշխանին կողմանէ Ռուսիոյ կայսեր
զրկուեր է, ռուսական հիւպատոսին
հետ:

Պերլին 19 նոյմ. — Ռուս ոստի-
կանութիւնը կըսէ թէ Լեհաստանի
մէջ քաղաքական դուռադուրծիւն մը
գտեր է: Վոլհինի կաթողիկ եպիս-
կոպոսը ձերբակալուելով Մոսկուա
տարուեր բանտարկուեր է: Շատ մը
երէցներ ալ վարչաւիայի մէջ բան-
տարկուեր, և բոլոր զինավաճառնե-
րը խիստ օրէնքի մը ենթարկուեր
են:

—Վիեննայէն գրուած նամակ մը
կըսէ թէ Ռուսիա 600,000 զօրք կը
պատրաստէ, քաղաքներն և ար-
ուեստաւորաց ընկերութիւններն 200
միլիոն քառապոն կ'տան: Երկաթուղ-
եաց երթիւնները բնդ հաստուն
առնուալն վեց շաբաթ պիտի տեւէ:
Ձինւորական գոյրոցի ուսանողներն,
ռուսաց քննուելու, իբր պաշտօնա-
կալ բանակին մէջ դրուեր են:

—Թան Բէշթայէն քաջուած հե-
ռագիր մը կը հրատարակէ, որ կը-
սէ թէ վաւերական լուրերուն նայե-
լով, Ռուսիոյ մէջ պատերազմ ընել
հաստատ միտքերնին դրեր են:

—Վիսինի առաջը կեցող օսմ.
թնդանութակիր նաւերը կ'պատրաս-
տուին Բուլմանիոյ ծովեզերքէն զօրաց
դէպ ի Գլատովա անցնիլն արգելելու:

—Բ. Դուռը, կըսէ Սթանտարտ,
ճանուցագիր մը զրկեր է Բուլմանիոյ,
յայտնելով թէ իր իրաւունքն է վա-
րաքիա օսմ. զօրք զրկել, երբ ռու-
սական արշաւանք մը տեղի ունենայ:

—Պէշկրէն հետեւեալը կը գրեն
Բրէտէ թերթին: «Ռուսիա արդարեւ
միտք չունի Եւրոպայի կողմէն երկի-
րը մեծցնելու, բայց վերջին ծայր
աչք ունի թուրքիոյ Հայաստանը—որ
այժմ չ'բերումի կուսակալութիւնը կը
կազմէ—իր երկրին հետ միացնելու:
Աւերուք է ըսել թէ օսմ. Հայաստա-
նըն անգամ մը Ռուսիոյ միանալուն
պէս, Հայաստանի և Սև ծովու մէջ
տեղը գտնուած նեղ ծովեզերքին մա-
քը Ռուսիոյ ձեռքն անցած կըլլայ:

—Քօլօնիոյ կազէթը լուր մը հը-
րատարակած ըլլալով թէ Պ. Բօչիլտ
իր վրայ առեր է ռուսական նոր փո-
խառութիւնը, Պ. Բօչիլտ նամակաւ
մը կ'իշխէ յիշեալ լրոյն ստուգու-
թիւնը:

—Թայմզ կըսէ թէ Լոնտրայի
ռուսական դեսպանը իմաց տուեր է

անգղ. կառավարութեան որ Ռու-
սիոյ ժողովրդեան ընդհանուր համա-
զուան է թէ, մահճատան ժողո-
վուրդը զինաթափ ընելու համար
յիշեալ գաւառները օտաք զօրու-
թեամբ հարկ է դրաւել: միանգա-
մայն խորհուրդ ալ տուեր է որ էթէ
պէտք ըլլայ Գաղղիոյ կրնայ յանձ-
նուիլ այդ բանը ինչպէս ըրած է ա-
տենօք Աստրեաստանի մէջ, սակայն
Գաղղիա չէ ընդուներ այս առաջար-
կութիւնը:

Կըսեն նաև թէ Բ. Դուռը հրա-
հանգ զրկեր է իւր բոլոր դեսպա-
նաց, հաղորդել իւրաքանչիւր տե-
լութեան թէ Սուլթանը ոչ կրնայ և
ոչ ալ կուզէ ո և է պարագայի մէջ
տաճկական երկրին դրամանը հա-
ճութիւնը տալ, նոյն իսկ իւր ամե-
նէն բարեկամ տէրութեան ձեռքն
ալ լինի:

—Ռուսիա Տաճկաստանի վրայ
եթէ յարձակի, կըսէ Լոնտրայի Ֆի-
նանսիէ թերթը, Անգղիա սա որոշ
ընթացքը պիտի բռնէ: Բոլոր իր
նաւային զօրութիւններն համախմբ-
բելով իսկոյն Կ. Պօլսը մինչև Տար-
տանել պիտի գրաւէ, զայն Ռուսիոյ
գրաւմանը դէմ պաշտպանելու հա-
մար: Անգղիա իբր աւանդ պիտի
գրաւէ Կ. Պօլսը, յանուն միւս տե-
լութեանց, մինչև որ վոսթորի վրայ
չէզոք պետութիւն մը հաստատուի,
և կամ Տարտանէլի նեղուցը պահ-
պանելու համար Եւրոպայ մերջնական
կարգադրութիւն մ'ընէ: Երբ այս
լինի՝ Անգղիա անմիջապէս ետ պի-
տի քաջուի յօժարակամ: Իսկ ասկէ
դատ բանի մը չ'պիտի խառնուի,
թողլով որ Ռուս և Տաճիկ իրենց հա-
շիւը կարգադրեն թէ Պուլկարիոյ և
թէ Հայաստանի մէջ, ուր եթէ այս
երկու տէրութեանց մէջ պատերազմ
մը ծագի, Անգղիա մէկ զօրք ան-
գամ չ'պիտի զրկէ այդ կողմերը, իր
միակ նպատակը Կ. Պօլսը և եթ
պաշտպանել ըլլալով Ռուսիոյ դէմ:

Ասոր դէմ անգղ. ուրիշ թերթ
մ'ալ կ'պատասխանէ ըսելով թէ, ոչ
նուազ յիմար և գէշ ռազմագիտու-
թիւն մ'է թողուլ որ օսմ. բանակը
ոչնչանայ, և այնուհետեւ Կ. Պօլսն
ու Տարտանէլը գրաւելու ելնել, այն
ինչ պէտք եղած առեն փոքր ինչ
գրամական օգնութեամբ մը ոչ մի-
այն օսմ. բանակներն կորնչելէ կա-
զատին և Պօլսն ալ գրաւելու հարկ
մը չ'կենար, այլ և Սուլթանին բու-
լոր զօրութիւններն ու Հնդկաստանի
անթիւ մահճատաններն մեր կող-
մը չահած կըլլանք:

Բայ ասկից՝ Արեւելեան պատե-
րազմի մը Անգղիոյ միջամտելը բնաւ
կասկածի տակ չ'իյնար, քանի որ
անգղիացի երկրաչափներ մինչև Ա-
սիոյ ռուսական սահմանադրութիւնները
զրկուած են ռազմագիտական երկ-
րացոյց տախտակներ հանելու:

—Լոնտրա 20 նոյմ. — Անգղիա-
կան կառավարութիւնը, Յունաս-
տանի պատերազմասիրական եռան-

գը զսպելու համար, ծանուցեր է ի-
րեն թէ, պատերազմական ամենա-
փոքր շարժում մը տեսնելուն պէս
երկրին մէջ, ճիպրալթար գտնուող
անգղ. զօրքերը Յունաստան պիտի
զրկէ:

—Լոնտրա 21 նոյմ. — Իկնաթիէ-
զօրապետը պիտի նախագահէ դես-
պանաժողովոյն, և պիտի անդէ որ
թուրքիա ներկայացուցիչ չունենայ,
նախապատրաստական խորհրդակ-
ցութեանց մէջ:

Ռուսիա Պետերապոլոյ կողմերը
պատրաստութիւններն փութով կը
շարունակէ, և թրութ գետին վրայ
ռուս զօրաց համախմբութիւնը ըս-
պանական կերպարանք մը կառ-
նու:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. Դրան Արդ օտաւին նորոգելու
ձեռնարկուեր է, ուր դեսպանաժո-
ղովոյ առաջին գումարումը տեղի
պիտի ունենայ եղեր:

—Անգղիա ճանուցագիր մը պի-
տի զրկէ մօտերս բոլոր տէրութեանց,
իւր միտքն ու ընթացքը բացատրե-
լու համար:

—Նախորդ օրը մեր ծանուցած
այն լուրը, թէ որոշուեր է թուրքիոյ
բոլոր արու բնակիչներէն մարդ գը-
լուխ նորէն նպաստ մը հաւաքել, և
րեկուան տաճիկ ու եւրոպ. թեր-
թերը կ'հաստատեն, այս նպատակն
ամբողջ գումարը 1 Վիշ միլիոն ոսկի
պիտի ըլլայ:

—Լրագրաց ոմանց երեկուան հը-
րատարակած այն լուրը, թէ Քէթի
նաւահանութեամբ նորէն գոցուեր է,
բոլորովին սխալ է:

—Երկու օրէ ի վեր պատերազմի
դաշտէն բազմաթիւ զօրաց հոս վե-
րադառնալուն պէս, եւ իւր. Յ վաշտ
հետեւակ և գունդ մը ռմբաձիգ զօ-
րաց ալ այսօր հոս հասնելնին կըս-
պանուի, որք թաշ ֆըշլայ պիտի ի-
ջեանին:

—Նոսր էլ Ազիզ անսն արքունի
նոր շողենաւը, Շքօտրայի բանակին
մթերք և պարէն փոխադրած միջո-
ցին, Բօրֆուլի մօտերը նաւաբեկե-
լով կորսուեր է, որոյ նաւազներն
հելլենական նաւ մը հասեր փրկեր է:

—Արքունի նաւարանին մէջ Ահ-
մէտ պէյի տնօրէնութեանը տակ բազ-
մաթիւ ծովաուժներ շինելու սկսած
են:

—Էրէյլի յունաց նոր շինուելու
վրայ եղած դպրոցը տեղոյն բնա-
կիչները քանդեր են, որոշեալ չափէն
քանի մը կանգուն դուրս ելած ըլ-
լալուն համար:

—Վաղը Ռուսիոյ դեսպանատու-
նը Յ հողիի դեսպանական կոչունք
մը պիտի արուի:

—Հոլմէն այս առաւօտ հասած
հեռագիր մը կըսէ թէ Լոնտ Սալիս-
պըրի երեկ հոն հասեր է:

—Յաւօք սրտի լսեցինք թէ բա-
րեյիշառակ Ալթիւն Տիւրքիւ Էֆ. իւ-
ծակից Կիւլ հանք մտիկներ նախորդ
գիշերն առ Աստուած փոխեր է իւր
Յ6 տարեկան հասակին մէջ: Յաղար-
կաւորութիւնն այսօր պիտի կատար-
ուի ի խասգիւղ:

Բարեկամական պարտականութիւն
կը համարիմք մեր վշտակցութիւնն
յայտնելով հանգերէ, միտքարու-
թիւն մտղթել իւր Մեծ. որդւոցը:

Ղալաթիա Ղ.Դ. 16 Նոյեմբեր
ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	12 09
Գոց	12 07
Բարձր գին	12 11
Ցած գին	12.08
Փոխ. 63ի	Փր. 61
» 65ի	» 62
» 69ի	» 86 50
» 73ի	» 55 50
Գանձատու	19.25
Սուրճի Ժէնէրալ	2.22
Սուրճի Ժ Թուման	1.52
Պանք տը Գոնաթ.	5-10
Գրէտի Ժէնէրալ	2-04
Թրամիլի	1-40
Բուժ. Երկաթուղի	55.50
Բուժ. կտրօն	
Գոնա.	
Տոկոս	0/0 12-15
Բըբօր	2-5
Հէվալէսիզ	

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՑ

(Օւմ. - 100 րէ. է հաշու.)

Անգղ. ոսկի	109.55
Դաղը. »	87.21
Բօլ	88.25
Գարպօն արծաթ	16.25
» Թղթագրաւ	14.20
Գրըմից	31.25
Հինգնոց	10.20
Մէթալիք	15.—
Ճերմակ մէհիա	4.08
Պղինձ	150.—
Թղթագրաւ	118 —

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱՋԱՆ ԳՏՆՈՒԱՅ

ՈՒ

ՓԱՆԱՍԷ

Կօչուած ցաւի դեղը բոլորովին խտեղէն. ներքէ բաղադրուած ըլլալով թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կ'գործածուի ու բաղմաթիւ ցաւեր ու հիւանդութիւններ շուտով կը բըժըլէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է:

Ամեն տեսակ Գալի, Ստամբուլի, մէջքի կամ Աղլիքներու ցաւեր. ու նաև թանձր, Գօլէրա և այլ ամառուան հիւանդութիւն. ներ ունեցողները այս դեղէն խմելու են հետեւեալ կերպով. Կէս գաւաթ ջուրի մէջ դիր ապուրի գրգռէն աւելի շաքար, վրան լեցուր անուշի դրգալ մը փանասէ, աղէկ մը խառնէ ու խմէ: Կտորդի հիւանդութեանց և Ուռեցի համար դեղը վերոյիշեալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ եր. Կու ժամը հեղ մը մէկ կամ երկու անուշի գրգալ այն բաղադրութիւնէն խմէ: Յօդա. ցաւի բիւմաթիլի, Ռաբի ցաւի, Ստամբուի ու տեսակ տեսակ կռնակի ցաւերու համար դուրսէն փանասէ քսելով աղէկ մը շփելու է: Ակուայի ցաւի համար քիչ մը բամպակ փանասէի մէջ թաթիսելով ցաւած ակուային վրայ դնելու է:

Ամեն ատեն երբոր ցաւի մը համար դուրսէն փանասէ քսել հարկ ըլլայ, եթէ քիչ մ'ալ խմուի աւելի շուտ բժշկութիւն կ'ըլլայ:

Մարմնոյն սոյուած կամ ճըմբուած տեղերը բժշկելու համար վրանդը պատա. հածին պէս փանասէն վրան աղէկ մը լե. ջընելու է: Գանակով ևլն. կտրուած վէր. քերը բժշկելու համար արիւնը չի որբած շուտով մը վէրքը կապելու և կապին վրա. չէն փանասէ լեցնելու է մինչև որ լաւ մը

Թըլի: Փանասէն նաև արեան շրջանը կա. բաղադրէն ու բոլոր բնութիւնը կը զօրացը. նէ:

Այս դեղին օդատկարութեանը վրայ երկարօրէն դրել աւելորդ կը համարենք. դործածողները դայն միշտ կը գովեն, ու. զոյը կրնայ անձամբ փորձել. գինն ածան է: Կը ծախուի Մինասեան և Ընկերաց Ա. մերիկեան վաճառատունը որ ի Ղալաթիա Կ. Պօլս յ

ՄԱՆԱՆԱՅ

ԺՈՂՈՎԱՅՑ ԵՒ Ի ԼՈՅՍ ԷԱՅ

Գ. Վ. ՍՐՈՒԱՆՁՏԵԱՆՑ

Նուիրեալ յանուն Աղայ Յովսէփայ
Իզմիրլեանց Ղալաթցոյ

436 երեսէ բաղկացեալ նոր երկասիրութիւն մ'է յիշեալ գրասէր վարդապետին. նիւթերը զանազան են և հետաքրքրական, բանասիրական, տեղադրական և հնախօսական գողտրիկ և զգայուն ոճով մը գը. ուած: Գինն է 2 ու կէս ֆր. վաճա. ճառի Կ. Պօլիս հայ գրաւաճառաց քով:

ՍԱՆԴՈՒԽՑ

ԴՇԽՈՅԻ ԵՒ ԿՈՒՍԻ ՀՕՐ ՍԱՆԱՏՐԿՈՑ
ՀԱՅՈՑ ԹԱԴԱՒՈՐԻ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻՈՑ

ՎԱԽՃԱՆՆ

ԿԱՄ ԶԿՆԻ ԴՍՍՆ ԱՄԱՑ

Դ Ր Ե Ա Ց

ԾԵՐՈՒՆԻՆ ԳԱՔՐԻԷԼ ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ

Աշխարհաբառ ոտանաւոր գըր. ուած ի չորս վարագոյրս բաժանեալ: Գին 75 սանթիմ:

Այս առթիւ կ'ծանուցուի նաևս թէ՛ Հեղինակի «Սանդուխտ Դշխոյի և Կուսի Պատարագ» անուն տետ. րակին գինը 1 ֆր. ի իշած է:

ԲԱՐԻՁ

ՊԱՐԱԳԱՆԱՆԵԼԵՐԸ

Թարգմանեաց

ՅՈՒՀ. ԷՅ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ

Գաղղիացի հռչակաւոր վիպասանին հետաքրքրական և գրաւիչ այս գործը ո. րոյ տաճկերէն թարգմանութիւնը մաս առ մաս Սէնմուայի մէջ հրատարակուելով կը շարունակուէր, այս անգամ աւարտած ըլ. արով ամբողջ գործը մաքուր և պատկե. րագրադ. տպագրութեամբ միահատոր հը. րատարակուած է Գիրիշեան տպարանէն:

Կը ծախուի Պօլսոյ բոլոր հայ գրա. վաճառաց քով Բերայ Աղա ճամբ թիւ 183, ծխալաճառ Կիւլէրեան Ստեփան ա. զպի և Պազսիմ թիւ 59 ծխալաճառ:

Նիկողոս աղա Տէտէեանի խանութներն:
Գին 5 արծաթ մէհիա:

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ

ՍԶԳՍՅՈՒՆ

Դ Ա Ս Տ Ի Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՊԱՐՅԱՊԵՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՄԷՁ

ԽՕՍԱՅ ԶԱՌԵՐ

Արամեան Տպագրութիւն

Զօնէն, վ. սեմ. Օսեան էֆ. առ հէ. դինակն ուղղած նամակէն և ընտրողական չեղականութենէ մը դատ, կը պարունակէ ընդարձակ առաջաբան մը և վերջորան մը վարժապետական ժողովի պատմութիւնը և հեղինակին հոն խօսած ճառերը կըթական այլևայլ խնդրոց նկատմամբ: Այս ճառերէ մին 120 էջէ բաղկացած, գրաբարին դէմ աշխարհաբարը կ'աշտպոյնէ անթիւ վկայ. ութիւններով: Լեզուն բարեփոխուած է:

Դատարարութիւնը մեր ազգի առա. ինն խնդիրն ըլլալով, տարակոյս չկայ թէ ժողովուրդը պիտի վաւթայ լսել դատող դատարարակի մը դադափարները:

Կը ծախուի Ե. Ղ. և Եղամեան գը. րատունց և ուրիշ գրաւաճառաց քով, գին 15 դրուշ:

ԾՈՎԷՆ ԶԸ ԲՈՆՈՒԵԼՈՒ ԴԵՂ

Բաղադրութեամբ

Լ. ՏԻԼԵՆԱ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ

Երովայն ճանրողաց համար անհրաժեշտ եղած սոյն հեղուկը, որ ամեն անգամ ծովէ բռնուելուն մէկ խահուէի դգալ մը սոյն դեղէն առնելով, կրկին չափովը պարզ ջրի մէջ խառնելով խմած ատենը մարդ. վերստին իւր հանդարտ ու առողջ վիճակը կատանայ, կը դառնուի Լ. Տիլենայի դեղարանը, Ղալաթիա Մեծ փողոց, թիւ 108 մէկ շէշը 2 ու կէս ֆր. գնով:

ՏՕԲԹԼՕՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Պատրաստ է իրեն դիմող հի. ւանդները դարմանել ամեն երեք. շաբաթի և շաբաթ ժամը 5-7 Սա. մաթիա Հայկական ընկերութեան գաղինոյին դէմը Մ. Ճիվանին (Դե. զարանը, և ժամը 8-10 Սուլթան Ահմէտ Մ. Ժօրժ Ծաննեթիախի դե. զարանը թիւ 128:

Խառքէօյտէ Բթթէսթանթ Ժո. ղովարանըն իթիոպիլիտէ պուլունան վասը պիր արսա սաթլըգ օլուպ. վէ իսթէյէնէ իսթէտիդի մըգտարը վէրիլէպիլէճէղիմտէն, դիատէ մա. լիւմաթ ալմադ իսթէյէնէր Ղալա. թատա Մինասեան Ամերիգան մա. ղաղտընտա Մինասեան Պետրոս ա. ղայա միւրաճաաթ կլէմէլէրի իլան օլունուր: